

entuzjaści edukacji

**Wiewiórka czy wieloryb?
Indywidualizacja nauczania na III poziomie
edukacyjnym w opinii polonistów**

Elżbieta Piątek

Wyniki badania „Dydaktyka literatury i języka polskiego
w gimnazjum w świetle nowej podstawy programowej”

Warszawa, 13-14 marca 2015 r.

Respondenci nauczyciele języka polskiego (n=29)

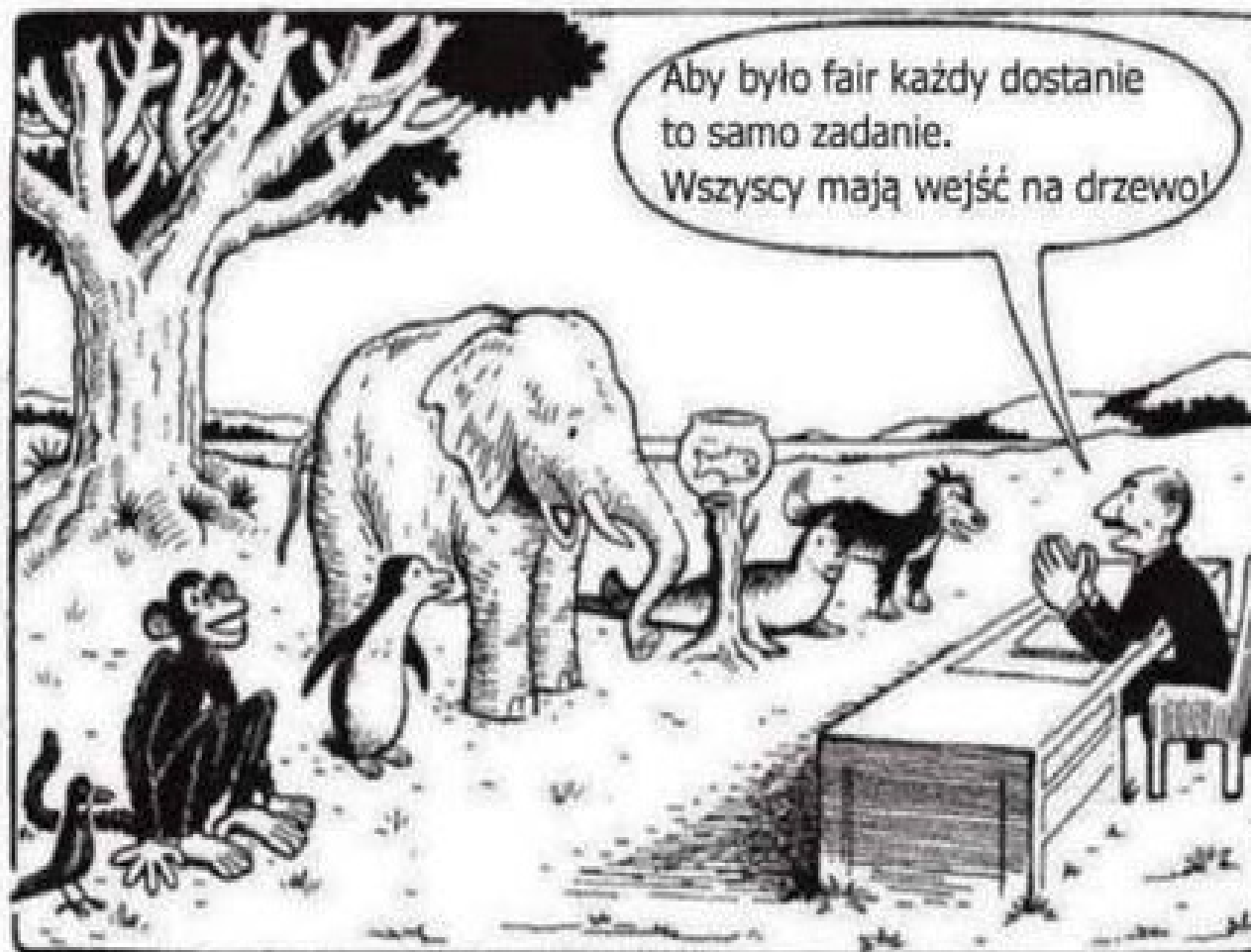
Staż pracy w zawodzie nauczyciela

Staż w latach	Ilość osób
< 5	4
6 – 10	4
11 – 15	6
16 – 20	2
21 – 25	7
26 – 30	2
31<	4

Metoda badań indywidualne wywiady pogłębione

Jak Pan(i) sądzi, czy obecnie nauczyciel jest w stanie indywidualizować pracę z uczniami?

- Czy dobierając metody lub zadania dla ucznia, jest P/P w stanie uwzględnić specyfikę i zainteresowania danego zespołu klasowego?*
- W jaki sposób pracuje P/P z uczniami mającymi trudności, aby wyrównać ewentualne niedostatki wiedzy i umiejętności?*
- W jaki sposób próbuje P/P ułatwić uczniom zrozumienie zagadnień, z którymi mają kłopoty?*
- A czy w jakiś szczególny sposób pracuje P/P z uczniami wyjątkowo zdolnymi?*

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

(...) jak się dzieciom wytłumaczy, że jeden jest wielorybem, a drugi jest wiewiórką, że jeden super pływa, a drugi świetnie skacze po drzewach, to jak to rozumieją, że jest między nimi różnorodność, to i zaakceptują to, że te oceny są też tak, a nie inaczej wystawiane.

Indywidualizacja
ze względu na:

- klasę
(specyfika zespołu, zachowanie)
- ucznia
(uczeń z trudnościami, uczeń
zdolny)

Przykłady indywidualizacji na poziomie klasowym

Przykład	Sposób realizacji (wypowiedź nauczyciela)
Dostosowanie zadań do zainteresowań klasy	<p>...mam klasę na przykład, która uwielbia pisać przeróżne opowiadania, przeróżne teksty tworzyć (...) wiem, że tak jest, więc mogę na przykład więcej tego typu lekcji, tego typu ćwiczeń zrobić, tak? W innych klasach co innego wyjdzie lepiej, więc to na pewno się jakoś ustawia.</p> <p>Zainteresowania... no też, bo teraz właśnie omawiałam „Kamizelkę” i w jednej klasie zrobiłam tam (...) temat więcej, bo byli akurat tak szczególnie zainteresowani tą problematyką. To tak wyszło nawet spontanicznie powiedziałabym, taka rozmowa, dyskusja.</p>
Angażowanie całego zespołu klasowego	<p>Cykliczne wyjazdy całej klasy na wigilię do skansenu. Uczniowie wspólnie przygotowują oprawę artystyczną oraz posiłki.</p> <p>Propozycja lekcji o talentach pt. „ Opowiem Ci, kim jestem”. I każdy uczeń ma przynieść swój talent. Musi przynieść swój talent. W cudzysłowie, w sensie takim, że mają dzisiaj okazję zaprezentować: ten żongluje, a ten zbiera buteleczki po czymś tam, znaczy po perfumach</p>
Inscenizacje fragmentów lektury w wybranych klasach	<p>(...) jeśli chodzi o inscenizacje fragmentów powieści „Krzyżacy” robię to tylko z klasami, o których już wiedziałam, że mają w tym kierunku jakieś zdolności i chcą to robić. I wiem na przykład, że się w to zaangażują na pewno. Bo wiem, bo swego czasu robiłam na przykład w każdej klasie co, no powiedzmy inscenizację jakiejś tam lektury, fragmentów lektury, i w jednej klasie wyszło super, druga klasa całkowicie wszystko rozłożyła, a trzecia tak przeciętnie. (...) następnym razem biorę już to pod uwagę i dostosowuję: z tą klasą zrobię to, a z tą na przykład w inny sposób tę lekcję zrealizuję.</p>
Dostosowywanie sposobu realizacji tematu do klasy	<p>Bardzo często zdarza mi się na lekcji, realizując ten sam temat, co z inną klasą go zmieniam i modyfikuję, bardzo często go po prostu dostosowuję do klasy. Bardzo często tak jest.</p>

Trzydziestu indywidualistów w klasie. O tym, co utrudnia indywidualizację kształcenia na lekcji

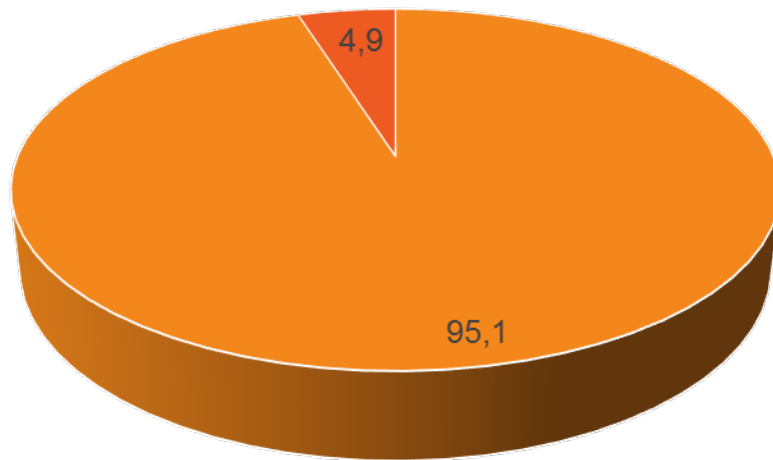
Wśród wymienianych trudności znalazły się:

- duża liczba uczniów w klasie,
- obowiązek zrealizowania wytycznych podstawy programowej (materiału),
  - temat zajęć,
  - zróżnicowanie osób wymagających indywidualizowania,
  - niewystarczające przygotowanie do prowadzenia indywidualizacji.

Praca z uczniem mającym trudności w nauce

Czy pracuje Pan(i) dodatkowo z uczniami mającymi trudności w nauce?

■ tak ■ nie

Sposoby pracy	[%]
Współpraca z psychologiem/pedagogiem	78,1
Dostosowanie wymagań na poszczególne stopnie	71,2
Zajęcia wyrównawcze	70,6
Praca indywidualna po lekcjach	62,6
Wybór tematów podczas zadań klasowych (łatwe, trudne)	54,0
Wybór tematów zadań domowych (łatwiejsze, trudniejsze)	49,1
Oddzielne zadania podczas lekcji	48,5
Dodatkowe zadanie na wyrównanie braków	31,9

Sposoby pracy z uczniem z trudnościami edukacyjnymi

Różnorodne sposoby pracy z uczniem mającym trudności można sprowadzić do następujących obszarów działań:

- dostosowanie metod nauczania,
- odpowiedni dobór materiału,
- dopasowanie form kontroli wiedzy (oceniań) i wydłużenie czasu pracy,
- zajęcia pozalekcyjne.

Przykłady indywidualizacji pracy z uczniami mającymi trudności edukacyjne :

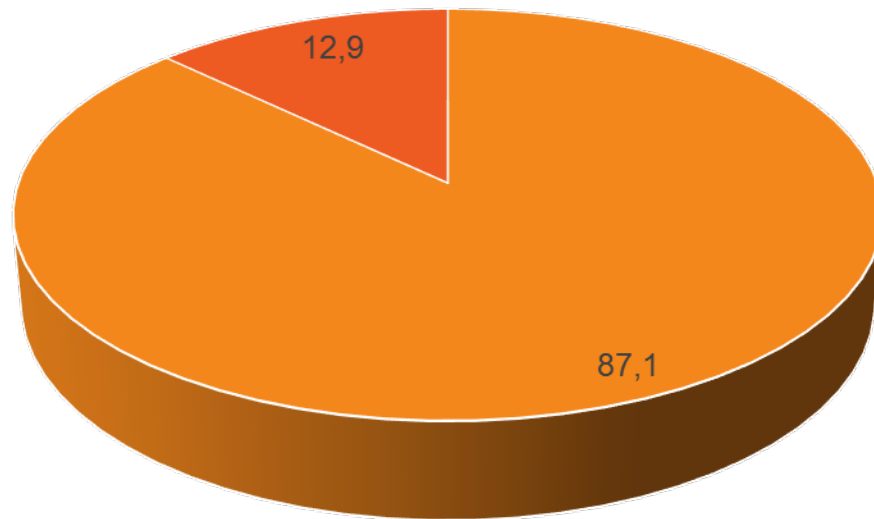
- praca w grupach o równym poziomie,
- praca w grupach z osobami zdolniejszymi,
- kierowanie uczniów do pierwszych rzędów,
- dyktanda lukowe w przypadku dysortografii,
- większa czcionka dla osób niedowidzących,
- możliwość dokończenia sprawdzianu po lekcji,
- częstsza kontrola notatki u uczniów z dysortografią i dysleksją,
- łagodniejsze ocenianie uczniów z trudnościami,
- częstsza interwencja/pomoc w czasie lekcji,
- udostępnianie własnych materiałów nauczyciela,
- praca z fragmentem tekstu,
- nauka przez zabawę.

Uczeń słabszy = uczeń gorszy? O niebezpieczeństwie stygmatyzacji

Praca z uczniami uzdolnionymi

Czy pracuje Pan(i) dodatkowo z uczniami zdolnymi?

■ tak ■ nie

Sposoby pracy	[%]
Organizacja konkursów, szkolnych olimpiad	69,3
Dodatkowa praca domowa, w której mogą wykazać się swoimi zdolnościami	67,5
Indywidualna praca po lekcjach	66,9
Wybór tematów podczas zadań klasowych	42,9
Wybór tematów zadań domowych	35,6
Oddzielne zadania na lekcje	31,9

Indywidualizacja pracy z uczniem zdolnym. Uczeń zdolny = uczeń zaniedbywany?

WNIOSKI

entuzjaści edukacji

Dziękuję za uwagę

„Badanie jakości i efektywności edukacji oraz instytucjonalizacja zaplecza badawczego”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Instytut Badań Edukacyjnych

ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa

tel.: (22) 241 71 00, e-mail: ibe@ibe.edu.pl